

МЕДИАЦИЯТА - един различен подход за намиране на взаимноизгодно решение

Този проект се финансира по програма „Правосъдие“ (2014-2020) на Европейския съюз).

Съдържанието на тази презентация отразява единствено вижданията на автора и е изцяло негова отговорност.

Европейската комисия не носи каквато и да е отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

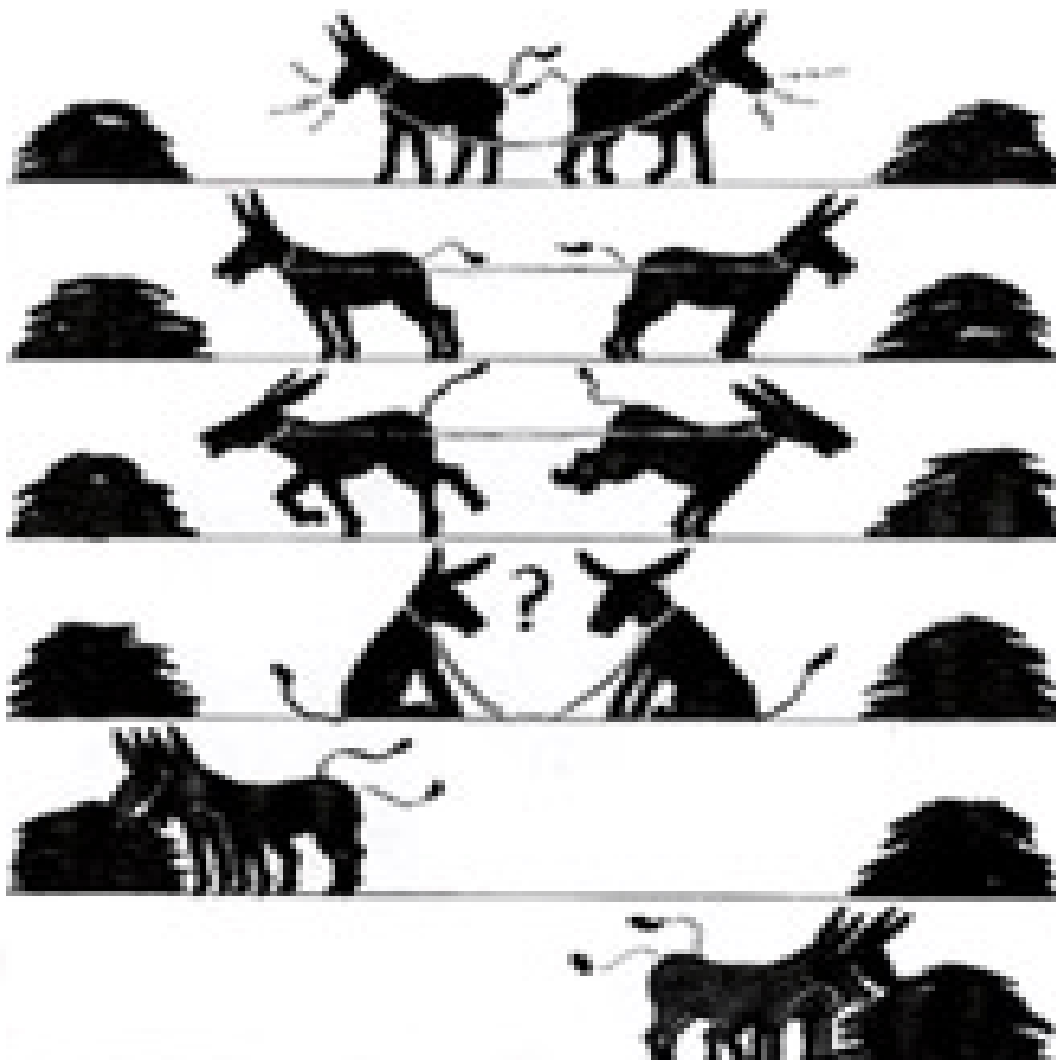
СПОСОБИ ЗА АЛТЕРНАТИВНО РАЗРЕШАВАНЕ НА СПОРОВЕ (АРС)

Дефиниция за АРС

**Процедура за разрешаване на спорове, различна от
отнасянето на спора към съд**

ЗАЩО АРС / ПОЛЗИ ОТ АРС

- По-прости, по-гъвкави и по-икономични
- По-бързо постигане на решение
- Поверителност
- Дружелюбност
- Страните контролират процеса
- Възможност за уреждане на спора по принципите за справедливост и/или по преценка за целесъобразност
- Достигане до действителните интереси на страните и установяване на начин за тяхното удовлетворяване

ВИДОВЕ АРС

- Присъждане на решение (adjudication)
арбитраж
- Оценяване (evaluation)
 - ✓ ранна неутрална оценка
 - ✓ съкратен съдебен процес
- Подпомагане/фасилитация (facilitation)
 - ✓ Медиация
 - ✓ Помирение
 - ✓ Изграждане на консенсус
- Установяване на факти от неутрално лице
- Преговори

АРБИРАЖ

- **Състезателен процес** - в който отговорността за уреждане на спора се възлага на едно или няколко трети лица, на които страните възлагат правомощието да постановят обвързващо за тях решение
- **Страните могат да избират** арбитъра/арбитрите, които независимо от това коя от страните ги е посочила следва да съблюдают принципа на неутралността
- **Арбитражът е най-подходящ за:**
 - ✓ договорни спорове
 - ✓ спор относно фактите
 - ✓ парични спорове

РАННА НЕУТРАЛНА ОЦЕНКА

Процес при който всяка от страните по спора представя своята позиция пред независимо безпристранично лице, което оценява събраните доказателства и претендираните аргументи

Важни моменти относно ранната неутрална оценка:

- Страните съвместно или оценителят самостоятелно определя процедурата на представяване на доказателства/аргументи
- Страните могат по всяко време на процеса да го преустановят и да преминат към медиация
- Ранната неутрална оценка приключва с обоснованата оценка, предоставена от оценителя
- Оценителят не може да бъде призоваван да свидетелства в последствие в съдебната фаза на процеса
- Финалният акт на процеса няма изпълнителна сила и страните не могат да се позовават на него пред трети лица
- Конфиденциалност на процеса

СЪКРАТЕН СЪДЕБЕН ПРОЦЕС

- При този метод се прави симулация на истинския съдебен процес
- Участват страните лично, адвокатите, свидетели
- Адвокатите излагат в съкратен вариант вижданията си за доказателствата и развоя на делото
- Съдебният състав, избран между действащи съдии произнася необвързващо съдебно решение, което страните използват като основа за преговори
- Страните могат предварително да се договорят, че решението ще бъде обвързващо или че съкратеният съдебен процес ще бъде проведен само за част от случая, или че ще бъде взето решение само по въпроса за отговорността

ФАСИЛИТАЦИЯ (ПОДПОМАГАНЕ)

Третото неутрално лице не предлага решение или оценка, но подпомага страните да достигнат до взаимноприемлива спогодба чрез обсъждане и обмен на идеи. Медиацията често се определя като процес на подпомагани преговори.

ЗМ - Медиацията е доброволна и поверителна процедура за извънсъдебно разрешаване на спорове, при която трето лице – медиатор подпомага спорещите страни да постигнат спазумение

Според метода на въздействие медиацията се дели на:

- ✓ фасилитираща
- ✓ оценъчна
- ✓ трансформираща

ПОМИРЕНИЕ (ОЦЕНЪЧНА МЕДИАЦИЯ)

Процес подобен на медиацията, при който фокусът е поставен върху помиряването позициите на страните, а не върху търсенето на взаимноизгодни позиции

Важни моменти относно помирителя:

- по-активен медиатор
- може да съветва страните, но не и да взема обвързващо ги решение
- дава експертно мнение
- насърчава страните към примирение
- може да формулира основните точки на постигнато съгласие и да ги представи на страните

УСТАНОВЯВАНЕ НА ФАКТИ ОТ НЕУТРАЛНО ЛИЦЕ

Процес при който всяка от страните по спора работи съвместно с неутрално лице по установяването на допълнително необходимата информация относно неизяснени факти по спора

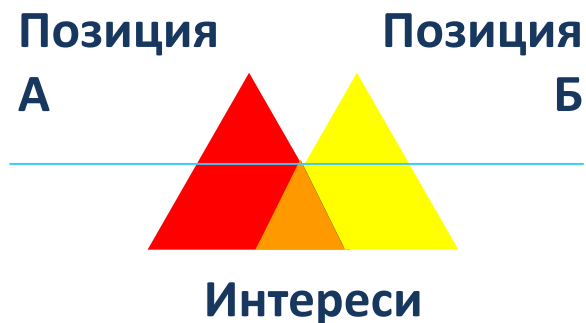
Важни моменти относно установяването на факти от неутрално лице:

- Страните могат да инициират процедурата по всяко време
- Неутралното лице провежда допълнителни сесии/интервюта с посочени от страните лица, които притежават допълнителна информация относно конфликта
- Приключва с доклад, установяващ определени факти от значение за развитието на спора
- Неутралното лице-установител не може да бъде призоваван да свидетелства в последствие в съдебната фаза на процеса
- Финалният акт на процеса няма изпълнителна сила и страните не могат да се позовават на него пред трети лица
- Конфиденциалност на процеса

ПРЕГОВОРИ

Преговори, основани на позиции

- Започват с решението
- Страните предлагат решения една на друга и отправят предложения и контрапредложения по тези на другата страна

Преговори, основани на интереси

- започват с анализ на нуждите
- страните взаимно се осведомяват за нуждите си, с цел заедно да решат проблема по начин, който да задоволи нуждите на всяка от тях

Позицията ви е нещо, което сте решили

Интересите ви са причината да вземете това решение

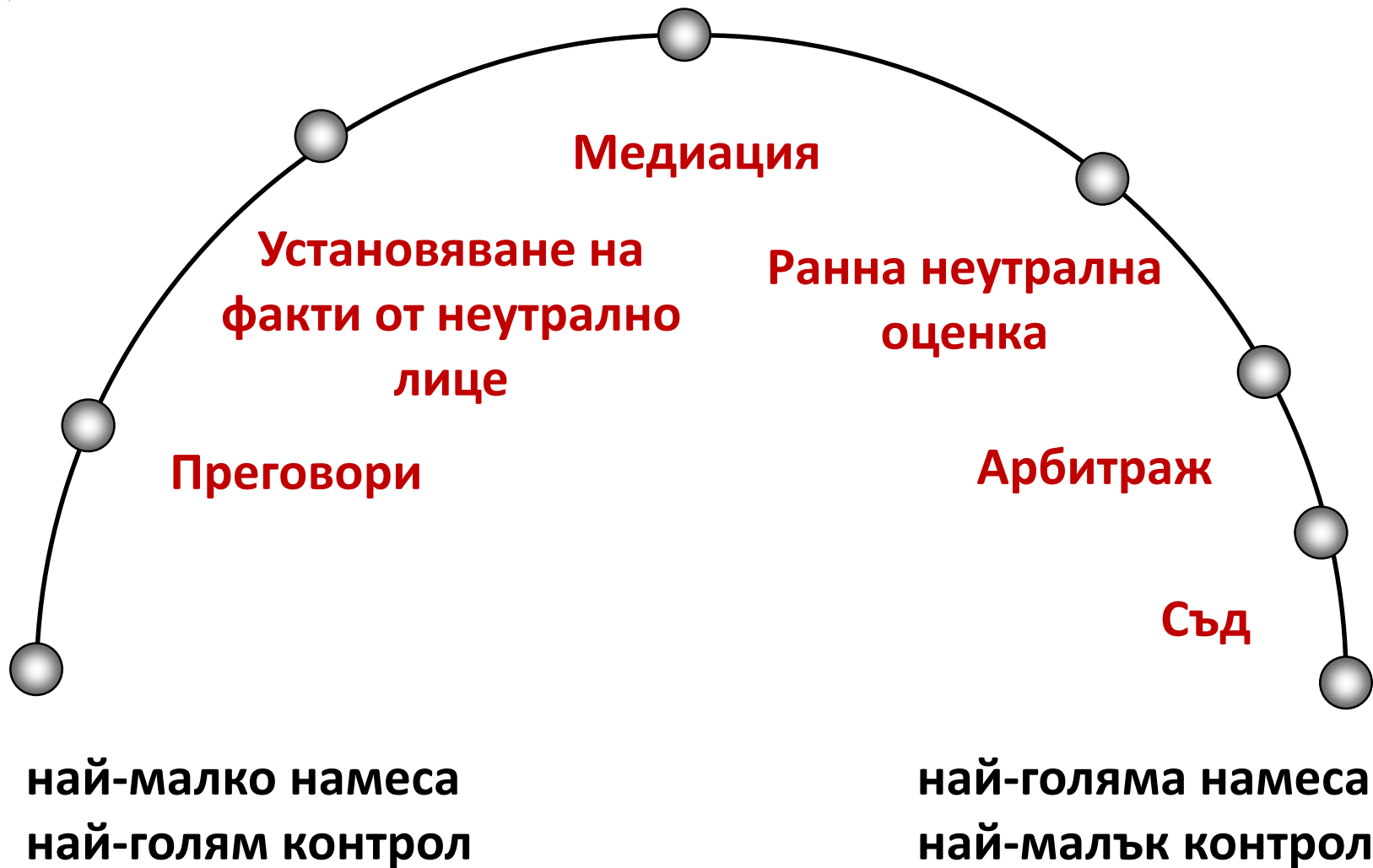
4-ТЕ ПРИНЦИПА НА ПРЕГОВОРИТЕ, ОСНОВАНИ НА ИНТЕРЕСИ

- Разграничете проблемите от хората
- Фокусирайте върху интересите, не върху позициите
- Генерирайте повече варианти за споразумение
- Базирайте спогодбата на обективни критерии

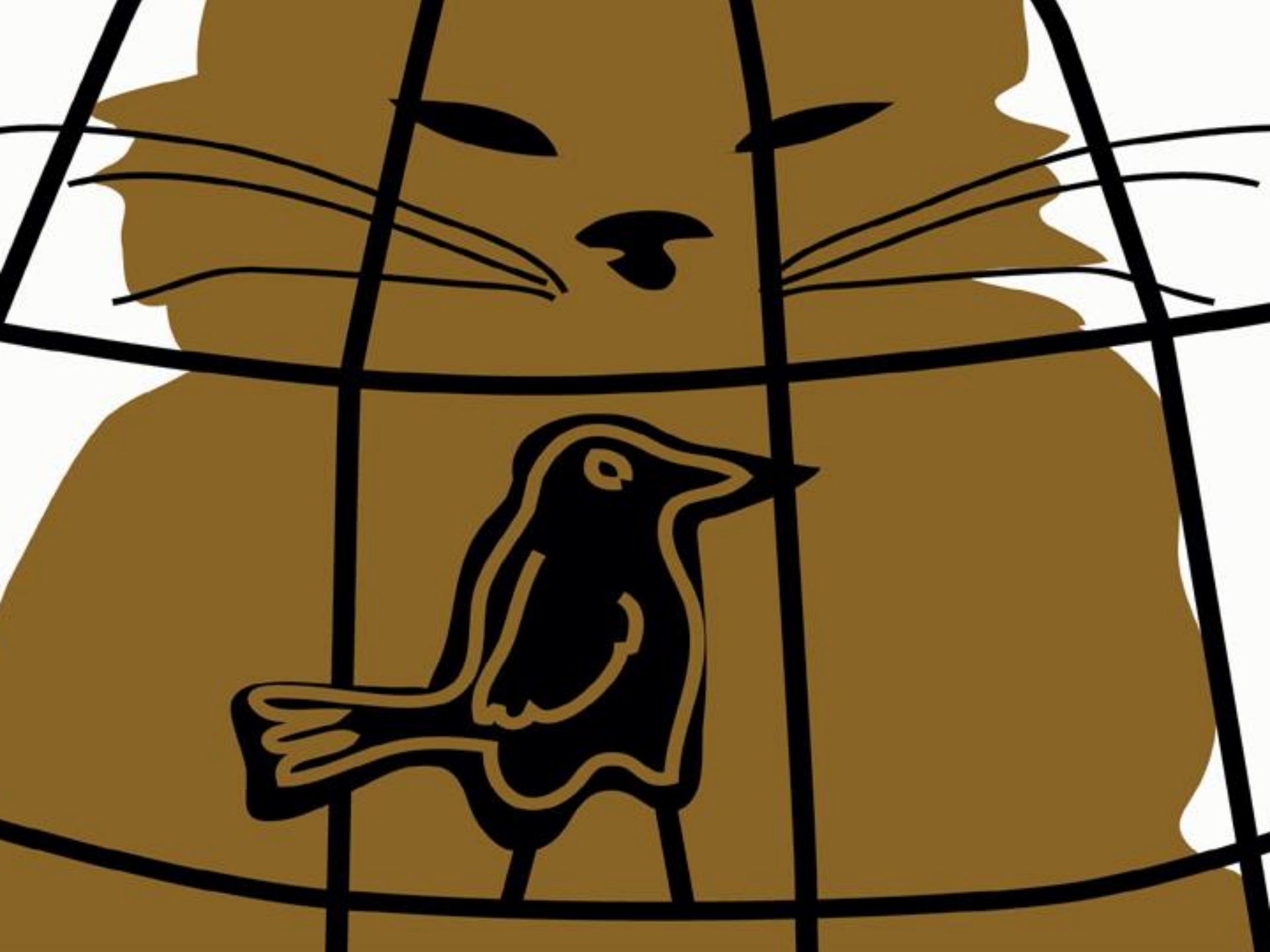
Целта на медиацията е да помогне на страните да се фокусират върху своите нужди и интереси, вместо върху заявените искания /позиции

Способ	Съдебно производство	Арбитражно производство	Медиация
Роля на третото лице	Съдията контролира	Арбитърът контролира	Медиаторът подпомага
Основание за започване	Закона	Споразумение	Споразумение
Вид производство	Състезателно	Състезателно	Сътрудничество
Форма	Структурирана	Структурирана	Неформална
Поверителност	Публично	Непублично	Поверително
Решаващ субект	Съдът	Арбитърът/ите	Страните
Основание на решението	Закона	Закона	Интересите на страните

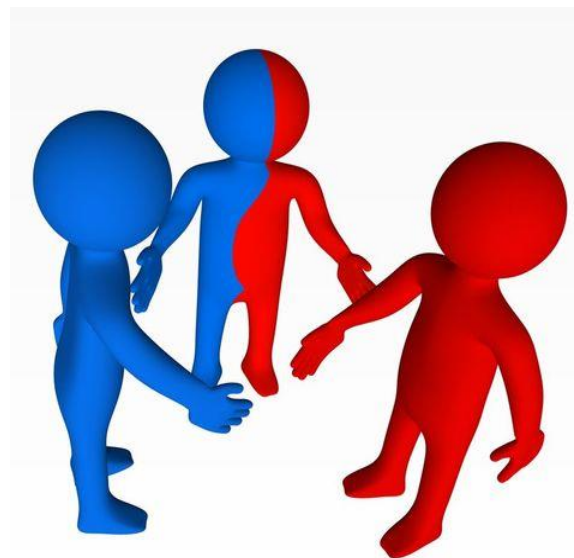
Медиацията е процес за решаване на спорове, посредством който може да се постигне спогодба, приемлива за двете страни в конфликта.

- **Медиация** - структурирана процедура, независимо от нейното наименование или начина на позоваване, при която две или повече спореци страни се опитват сами, на доброволни начала, да постигнат споразумение за разрешаване на спора между тях с помощта на медиатор. Тази процедура може да бъде започната от страните, предложена или разпоредена от съд, или предвидена от законодателството на държава-членка.
- **Медиатор** - трето лице, което е помолено да осъществи медиация по ефективен, безпристрастен и компетентен начин, независимо от наименованието или професията на това трето лице в съответната държава-членка и от начина, по който третото лице е посочено или от него е поискано да осъществи медиация.

ПРИНЦИПИ НА МЕДИАЦИЯТА

- **Доброволност**
- **Равнопоставеност**
- **Неутралност**
- **Безпристрастност**
- **Поверителност**

ЦЕЛИ НА МЕДИАЦИЯТА

Основни

- Да улесни комуникацията
- Да подпомогне намирането на взаимноизгодни решения

Производни

- Да неутрализира враждебността
- Да стимулира страните да поемат отговорност
- Да подпомогне намирането на творчески решения
- Да намали времето и разходите

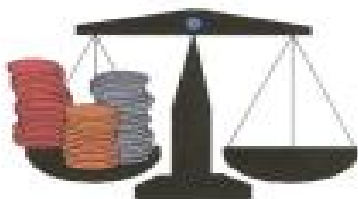
КОЙ Е МЕДИАТОРЪТ? БЕЗПРИСТРАСТЕН ЕКСПЕРТ

- **Безпристрастно и неутрално трето лице**
- **Експерт в общуването и решаването на спорове**
- **Не е съдия, арбитър или адвокат**
- **Не налага решение**
- **Не дава правни съвети**

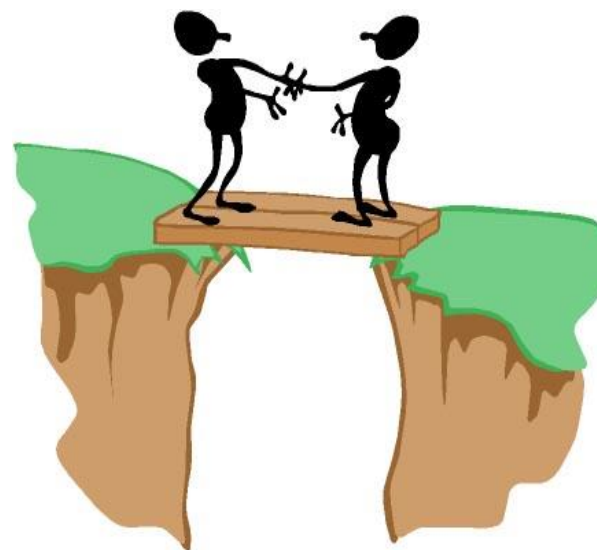
КАКВА Е РОЛЯТА НА МЕДИАТОРА

- Страните да започнат **ефективна комуникация**
- Да намерят области на съвпадане на **интересите**
- Да преценят евентуалните **ползи и загуби**
- Да обсъдят и договорят **творчески разрешения**

ЕТАПИ НА ПРОЦЕДУРА ПО ЕДИАЦИЯ

- **Защо са необходими**
- **Какво съдържание имат**
- **Как да управляваме процедурата**

СТРУКТУРНИ ЕТАПИ “Стъпка по стъпка”

СЪДЪРЖАТЕЛНИ ЕТАПИ

- Идентифициране на въпросите за решаване
- (отделяне на спорното от безспорното)
- Определяне на интересите - на всяка страна и общите, подреждане по важност
- Генериране на решения
- Избор на решение - приемане на съвместни критерии, обсъждане на плюсове и минуси
- Формулиране на конкретни договорености в споразумение

ПРЕДИМСТВА НА МЕДИАЦИЯТА

- **Спестява време и средства**
- **Запазва отношенията / репутацията**
- **Договарят се условия, по-добри отколкото очакваното в съда. Съдът прилага закона, докато задачата при медиацията е да се намери житейско решение, което и двете страни приемат за добро и справедливо**
- **Медиацията не противопоставя едната страна на другата – не се доказва виновност /невинност**
- **Решенията в медиацията търсят реални ползи и за двете страни - нещата приключват; в съда има обжалване**

- Могат да се обсъждат и обстоятелства, които не са предмет на иска
- Постигане на договорености, които съдът не може да направи част от съдебно решение
- Времето, освободено на съда, е сред водещите ползи от използването на медиацията
- страните често са много по-честни и отстъпчиви, когато се споразумяват с неутрално лице, на което имат доверие отколкото, когато водят преговори директно помежду си. В този преговорен процес може да намали изопачената роля на т.н. „реактивно обезценяване“. Това е тенденцията, наблюдавана при водене на преговори, при която се дискредитира, проявява се недоверие или се „обезценява“ една идея или предложение, само защото другата страна се съгласява с него

СПОРАЗУМЕНИЕ

- **Форма**
- **Съдържание**
- **Действие на споразумението**
- **Придаване изпълнителна сила на споразумението – сила на съдебна спогодба, подлежаща на одобрение от районните съдилища**

В КОИ СПОРОВЕ МОЖЕ ДА СЕ ПРИЛАГА МЕДИАЦИЯ

- **граждански спорове:** такива, които засягат гражданските права и задължения; спорове по непозволено увреждане; вещно правни спорове - оспорване и защита на право на собственост, ограничени вещни права и сервитути, делби на имущество, разпределяне ползване на съсобствен имот, по чл. 109 от ЗС; спорове по облигационни договори; спорове в етажна собственост; застрахователни спорове; спорове, свързани със сферата на строителството, за решаване на екологични спорове, за защита срещу дискриминация, изпълнителни дела и др.

- **търговски спорове:** между търговци, по търговски сделки; при членство в търговски дружества; при управление на търговски дружества; свързани с конкуренция; относно интелектуална собственост; произтичащи от открити производства по несъстоятелност и др.

Основните предимства - според представителите на бизнеса

- **споровете са решават бързо – 55%**
- **съхранява се репутацията – 25%**
- **трудови спорове:** при трудови договори, свързани с трудови възнаграждения, трудов стаж, колективни трудови договори, прекратяването на договора, обезщетения и др.

- **семејни спорове:** свързани с отношенията в семејството независимо дали са свързани на основата на родство или брак, издръжки, уреждане отношенията след развод, упражняване на родителските права
- **административни спорове:** спорове по обжалване на ПУП; спорове относно учредяване право на преминаване и прокарване на мрежи и съоръжения през чужди недвижими имоти
- **спорове свързани с права на потребители:** гаранционни срокове, рекламации, и др.

ПОДХОДЯЩИ СЛУЧАИ ПРИМЕРНИ КРИТЕРИИ

- Страните желаят да продължат отношенията си - спорове, при които има елемент на лични отношения, защото медиацията е най-полезна именно при запазването или подобряването на отношения
- Време - необходимо е бързо решаване на спора
- Възможен е неблагоприятния ефект върху други търговски или стопански дейности
- Наличие на множество искания / искове

ПОДХОДЯЩИ СЛУЧАИ ПРИМЕРНИ КРИТЕРИИ

- Спорещите страни са водили преговори добросъвестно, но безизходното положение все още съществува
- Причините за безизходното положение не са ценности
- Страните искат да решат кардинално проблема
- Страните не спорят за правото, но се оспорват суми

ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА СПОРА, КОИТО ГО ПРАВЯТ НЕПОДХОДЯЩ ЗА РЕШАВАНЕ ЧРЕЗ МЕДИАЦИЯ

- Спорове, при които е важно да има публичен процес по въпрос с голямо обществено значение
- Необходимо е юридическо тълкуване и/или създаване на прецедент
- Една от страните иска публична реабилитация на името/фирмата си
- Една от страните иска да получи “справедливост / възмездие” от съда
- Между страните има голямо несъответствие на силите (икономически, психологически, интелектуални или други) и това създава риск от несправедливост в процеса и/или изхода, който не може да бъде адресиран по подходящ и адекватен начин от медиатора

ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА СПОРА, КОИТО ГО ПРАВЯТ НЕПОДХОДЯЩ ЗА РЕШАВАНЕ ЧРЕЗ МЕДИАЦИЯ

- Налице е конфликт на ценности и/или принципи
- Налице е оспорване на факти и/или се изисква установяване на факти
- Има физическо насилие и страх, алкохолна или наркотична зависимост
- Една или повече от страните просто не е в състояние (интелектуално или емоционално) адекватно да защити своите интереси или да участва конструктивно, в който и да е от наличните АСРС
- Една от страните и/или адвокатите ѝ са недобросъвестни и/или преследват други цели

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО